

споживчої кооперації. *Глобальні та національні проблеми економіки – електронне наукове фахове видання*, 2016. № 9. С. 419–423.

7. Пономаренко В.С., Гонтарева І.В. *Методологія комплексного оцінювання ефективності розвитку підприємств : монографія / за заг. ред. докт. екон. наук, проф. Пономаренка В.С. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 404 с.*
8. Касьянова Н.В. *Управління розвитком підприємства на основі кумулятивного підходу : концепція, моделі та методи : монографія. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк : СПД Купріянов В.С., 2011. 374 с.*
9. Козак Ю.Г., Мацкул В.М. *Математичні методи та моделі для магістрів з економіки. Практичні застосування. навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 254 с.*
10. Мотало В.П. *Аналіз шкал вимірювань. Вимірювальна техніка та метрологія*, 2015. № 76. С. 21-35.

REFERENCES

1. Gryniowa, V.V. and Salun, M.M. (2015), "Cost Optimization of Enterprise Resource Potential Constituents, monograph, KHNEU im. S. Kuznetsya, Kharkiv, Ukraine.
2. Kuzmin, O.E. and Melnik, O.G. (2011), "Diagnostics of potential of the enterprise", marketing and management of innovations, no 1, pp. 155–166.
3. Krasnokutska, N.S. (2010), *Potentsial torgovelnogo pidpriemstva: teoriya ta metodologiya doslidzhennya* [Potential commercial enterprise: theory and methodology: monograph], Kharkiv, Ukraine.
4. Otenko, I.P. and Malyarets, L.M. and Ivashchenko, H.A. (2007), "Analysis and evaluation of the strategic potential of the enterprise", Kharkiv, KHNEU, Ukraine.
5. Yepifanov, A.O. (2008), *Suchasni ta perspektyvni metody i modeli upravlinnya v ekonomitsi* [Modern and promising methods and models of management in the economy: monograph], Sumy, DVNZ "UABS NBU", Vol. 2, Kharkiv, Ukraine.
6. Syrvetnyk-Tsariy, V.V (2016), "Taxonomic analysis as an instrument of detection opportunities for effective management of economic potential trade enterprise consumer cooperation, Global and National Problems of Economy – an electronic scientific professional publication", no 9, pp. 419–423.
7. Ponomarenko, V.S. and Hontareva, I.V. (2015), *Metodologiya kompleksnogo otsinyuvannya efektyvnosti rozvitku pidpriemstv* [The methodology of comprehensive evaluation of the efficiency of enterprise development: monograph], KHNEU im. S. Kuznetsya, Ukraine.
8. Kas'yanova, N.V. (2011), *Upravlinnya rozvitkom pidpriemstva na osnovi kumulyativnogo plidhodu: kontseptsiya, modeli ta metodi* [Enterprise management development based approach cumulative: concepts, models and methods: monograph], NAN Ukrayiny, In-t ekonomiky prom-sti, Donets'k, Ukraine.
9. Kozak, Y.U. and Matskul, V.M. (2017), *Matematychni metody ta modeli dlya mahistriv z ekonomiky. Praktychni zastosuvannya* [Mathematical methods and models for masters in economics. Practical applications], Tsentr uchbovoyi literatury, Kyiv, Ukraine.
10. Motalo, V.P. (2015), "Analysis of measurement scales. Measuring equipment and metrology", no 76, pp. 21–35.

УДК 657.8:004

ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ В АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ

Муравський В.В., к.е.н., доцент

*Тернопільський національний економічний університет
Україна, 46000, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11*

vavanm@gmail.com

Номінація професійних термінів в обліку та контролі у більшості випадків відбувається іноземною мовою. Пряме запозичення іншомовних дефініцій призводить до порушення семантичного наповнення облікових термінів. Особливо некоректним є змістове наповнення термінології облікового спрямування в умовах використання сучасних технологій обробки інформації. Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності

удосконалення термінології обліку в умовах його автоматизації, дослідженні коректності застосування понятійно-термінологічного апарату, пов'язаного з упровадженням сучасних технологій обробки інформації.

Методи аналізу й синтезу використані для структурування предметної галузі дослідження на основі ідентифікації та формалізації професійної термінології у сфері автоматизації обліку. Зроблено висновки, що використання понять «електронно-обчислювальна машина» та «персональний комп'ютер» є атавізмом в умовах збільшення мобільності, персоналізації та комунікаційності сучасної комп'ютерної техніки. З метою наукового позиціонування системи бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерно-комунікаційної техніки застосовують різні дефініції, зокрема, «інформаційні системи обліку», «автоматизовані системи обліку», «комп'ютерні системи обліку». Дослідження показало, що недоречно використовувати в одному словосполученні слова «інформаційна» та «система бухгалтерського обліку» через тавтологію. Інформаційні системи можуть використовувати і неавтоматизовану технологію обробки інформації, наприклад, як класична система обліку. Помилковим є дослівний переклад поняття «інформаційні технології», що суттєво викривляє змістову характеристику терміна і призводить до підміни поняття «засоби праці» на «предмети праці». Із метою відображення семантичного наповнення доцільно використовувати більш оптимальне поняття: «технології обробки інформації». Проведене дослідження дозволило обґрунтувати доцільність використання терміна «комп'ютерно-комунікаційна система обліку».

Ключові слова: облік, термінологія, автоматизація обліку, технології обробки облікової інформації, комп'ютерно-комунікаційна система обліку.

ПОНЯТИЙНО-ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ АППАРАТ В АВТОМАТИЗАЦИИ УЧЕТА

Муравский В.В., к.э.н., доцент

*Тернопольский национальный экономический университет
Украина, 46000, г. Тернополь, ул. Львовская, 11*

Номинация профессиональных терминов в учете и контроле в большинстве случаев происходит на иностранном языке. Прямое заимствование иноязычных дефиниций приводит к нарушению семантического наполнения учетных терминов. Особенно некорректным является содержательное наполнение терминологии учетной направленности в условиях использования современных технологий обработки информации.

Цель статьи заключается в обосновании необходимости совершенствования терминологии учета в условиях его автоматизации, исследовании корректности применения понятийно-терминологического аппарата, связанного с внедрением современных технологий обработки информации. Методы анализа и синтеза использованы для структурирования предметной области исследования на основе идентификации и формализации профессиональной терминологии в сфере автоматизации учета. Сделаны выводы, что использование понятий «электронно-вычислительная машина» и «персональный компьютер» является атавизмом в условиях увеличения мобильности, персонализации и коммуникационности современной компьютерной техники. С целью научного позиционирования системы бухгалтерского учета в условиях применения компьютерно-коммуникационной техники применяют различные дефиниции, в частности, «информационные системы учета», «автоматизированные системы учета», «компьютерные системы учета». Исследование показало, что неуместно использовать в одном словосочетании слова «информационная» и «система бухгалтерского учета» из-за тавтологии. Информационные системы могут использовать и неавтоматизированную технологию обработки информации, например, классическую систему учета. Ошибочным является дословный перевод понятия «информационные технологии», что значительно искажает содержательную характеристику термина и приводит к подмене понятия «средства труда» на «предметы труда». С целью отображения семантического наполнения целесообразно использовать оптимальное понятие «технологии обработки информации». Проведенное исследование позволило обосновать целесообразность использования термина «компьютерно-коммуникационная система учета».

Ключевые слова: учет, терминология, автоматизация учета, технологии обработки учетной информации, компьютерно-коммуникационная система учета.

CONCEPTUAL-TERMINOLOGICAL APPARATUS IN ACCOUNTING AUTOMATION

Muravsky V.V., PhD in Economics, associate professor

*Ternopil National Economic University
Ukraine, 46000, Ternopil, Lvivska str., 11*

Professional term in accounting and control is often given in foreign language. Direct copy of foreign language definitions leads to a violation of semantic content of accounting terms. Particularly incorrect accounting terminology content is in the use of information processing technologies. The main aim is to substantiate the need to improve the terminology of accounting in its automation, to research the correctness of the concept and terminology apparatus using of the related to the introduction of modern information processing technologies. Methods of analysis and synthesis

used to structure the substantive research-based identification and formalization of professional terminology in the field of accounting automation. The conclusions as for the the use of the concepts of «electronic computer» and «personal computer» is an atavism in the conditions of increasing the mobility, personality and communication of modern computer equipment are considered. In order to mark the automated accounting system, which uses computers for automated data processing, different definitions can be applied, as for example, «Accounting Information Systems», «Automated Accounting System», and «Computer Accounting System». We have investigated that it is inappropriate to use in one phrase the words «information» and «accounting system» because it can lead to tautology. Information systems can also use a non-automated information processing technology such as accounting system. The identity of the definitions «information system» and «computer system» is considered to be incorrect. The direct translation of the definition «information technologies» is erroneous, which significantly distorts the content of the term and leads to the replacement of «tool» on «objects» of work. In order to reflect the semantic content, it is expedient to use a more optimal definition: «information processing technology». The results of the research gave us a possibility to make a definition «computer-communication accounting system».

Key words: accounting, terminology, accounting automation, technology of processing of accounting information, computer-communication accounting system.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У діловій комунікації облікових та управлінських фахівців базовими лінгвістичними одиницями є професійні терміни. Ефективна термінологія є запорукою якісних наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку. Неоднозначне застосування термінів та понять може стати причиною викривлення наукових висновків за результатами проведеного дослідження. Використання розрізненого понятійно-термінологічного апарату учасниками комунікаційних зв'язків може призвести до інформаційних викривлень. Некоректно сприйнята інформація є причиною неефективних управлінських рішень. Тому важливо, щоб відправник та одержувач інформаційного повідомлення користувалися єдиними визначеннями та дефініціями. Попри констатацію злободенності коректного застосування термінології в обліку, контролі та управлінні не приділяється належна увага розгляду науковцями понять, які виникають у галузі професійної комунікації.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Ще в 1997 році М. Чумаченко зауважив, що важливим напрямом удосконалення обліку є його стандартизація через запровадження єдиної термінології для спрощення взаємовідносин між різними учасниками економічного життя, а також виключенням двозначної інтерпретації та непорозумінь з приводу двох ідентичних явищ господарської діяльності [10, с. 3]. Натомість М.О. Козлова обґрунтовує необхідність чіткого розмежування термінів та професіоналізмів, якими послуговуються фахівці з обліку. Професійна лексика спрощує спілкування фахівців, але оскільки дуже часто вона емоційно забарвлена та утворюється з порушенням граматичних норм слова або словосполучення, то вживати її слід обережно, віддаючи перевагу загальноновживаній термінології та уникаючи професійного жаргону [7, с. 236]. Значну увагу проблематиці використання понятійно-термінологічного апарату в бухгалтерському обліку присвячена монографія Ф.Ф. Бутинця. У науковця занепокоєння викликає використання різних термінів в управлінському та фінансовому обліку та, відповідно, звітності. У звітності, призначеній для внутрішнього користувача, застосовується інша мова («жаргон»), яка часто відрізняється від «офіційної» мови регламентованої фінансової звітності [3, с. 84]. Науковець визнає необхідність приведення професійної мови фахівців з обліку, контролю до єдиного стандарту.

О.В. Адамик пояснює, що відсутність єдиного категорійно-понятійного апарату у сфері бухгалтерського обліку зумовлена дослівним перекладом з іноземної мови, перш за все, технічних термінів, використання яких призводить до плутанини та ускладненого розуміння сутності низки понять [1, с. 164]. Приклад відмінності між національною та міжнародною термінологією як наслідок некоректності перекладу та сприйняття дефініції у звітності, сформованої за НП(с)БО та МСФЗ, наведено К.В. Безверхим [2, с. 35].

Продовжує тему формування єдиного понятійно-термінологічного апарату Л.В. Чижевська, на думку якої «перешкодою у вільному обміні бухгалтерською інформацією є створення

штучного бар'єру між мовою бухгалтерів-науковців та бухгалтерів-практиків. На рівні прагматики вкрай важливо, щоб досягнення науки стали для бухгалтерів-практиків надбанням власної думки, а не неперетравленим баластом незрозумілих термінів» [9, с. 42].

Незважаючи на здійснену роботу щодо доведення облікової термінології до єдиного стандарту, залишається недостатньо дослідженим понятійно-термінологічний апарат обліку, контролю та управління в умовах застосування сучасної комп'ютерно-комунікаційної техніки.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ

Мета статті полягає в обґрунтуванні необхідності удосконалення професійної термінології обліку в умовах його автоматизації, розгляді коректності застосування понятійно-термінологічного апарату, пов'язаного з використанням сучасних технологій обробки інформації.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Із розвитком електронно-обчислювальних машин (ЕОМ) актуальності серед науковців та практиків набули дослідження шляхів зменшення трудомісткості праці облікових фахівців. Проте й досі в наукових працях, які стосуються автоматизованих технологій обробки облікової інформації, присутні згадування про ЕОМ. Оскільки електронні машини для автоматизації математичних обчислень давно витіснені комп'ютерами на основі інтегральних мікросхем, доцільно позбутися застарілої термінології в наукових твердженнях. Технічні засоби, побудовані на електронних лампах, потребували значних інвестицій в придбання та обслуговування. Великі розміри технічного оснащення автоматизованих систем обліку вимагали фізичного розміщення в просторих приміщеннях, що можна було реалізувати лише на підприємствах та у науково-дослідних інститутах. Із мінімізацією розмірів та вартості інтегрованих обчислювальних засобів виник новий термін «персональний комп'ютер» (ПК), акцент в назві якого ставився на доступності та можливості особистого використання в домашніх умовах. І в сучасному науковому просторі присутнє використання абревіатури «ПК». Проте новітні комп'ютери уже давно є особистими технічними засобами, акцент у яких робиться на мобільність та комунікаційну інтегрованість з Інтернет-можливостями.

На зміну персоналізації автоматизованого обліку приходить спільна «шерінгова» обробка облікової інформації. Усі учасники облікового процесу поєднуються комунікаційними зв'язками для оптимізації діяльності. Іншим варіантом комп'ютеризації підприємницької діяльності є інтеграція обліково-контрольних функцій у виробниче обладнання. Тому персональність застосування комп'ютерної техніки поступається інтегрованості з іншими апаратними та програмними засобами через локальні та глобальні мережі з метою об'єднання фахівців навколо спільних інтересів. На заміну терміна «персональний комп'ютер» у сфері обліку доцільно ввести дефініцію «комп'ютерні технології», а при врахуванні комунікаційних аспектів автоматизації обліку – «комп'ютерно-комунікаційні технології».

Спочатку під технологією («техно» – мистецтво, та «логос» – вчення) розуміли знання про способи, методики та знаряддя переробки сировини в результативний продукт. Згодом, як слушно зауважує О.М. Збожна, із появою технологій вирощування, видобування, переробки, виготовлення, складання, застосування дефініції «технологія» значно поширилося на всі сфери людської діяльності [6, с. 5]. Узагальнивши різноаспектне предметне поле застосування поняття, під «технологією» доцільно розуміти сукупність усних, писемних або алгоритмізованих знань про способи, методи та прийоми праці в поєднанні з матеріально-технічними чинниками, які використовуються для трансформації початкової елементарної сировини в результативний, готовий до споживання продукт, або в оптимізації діяльності людини. Інформатизація економіки сприяла виникненню важливого економічного ресурсу –

інформації, яка є результативним продуктом обробки даних. Первинні дані є малопритатними до використання, а тому потребують використання технологій збору, передавання, обробки, актуалізації й доведення до кінцевого споживача.

Застосування поняття «технологія» до інформаційних процесів призвело до виникнення в українському лексиконі терміна «інформаційні технології». Враховуючи, що лідером в первинному творенні нових термінів є англійські країни, відбулося пряме запозичення іноземної дефініції «information technologies» в національну мовну практику. Проте такий термін викривлено відображає власне змістове наповнення. Для іноземних носіїв мови характерне використання аббревіатурних скорочень та акронімів при модальній будові професіоналізмів. Економія мовних засобів є наслідком значної компресії лексики для зменшення часу на передачу та сприйняття інформації, тому дефініція «інформаційні технології» початково мала форму «технології обробки інформації» – англійською мовою «technologies of processing of the information». Для вилучення сполучника «of» словосполучення в англійській мові було реконструйоване в «technology of information processing», згодом – «processing information technologies», і так аж до теперішнього «information technologies».

Іноземне запозичення професіоналізму «інформаційні технології» не дозволяє з'ясувати мету, методи чи засоби праці при мовному використанні дефініції. З метою коректного застосування понятійно-термінологічного апарату в бухгалтерському обліку необхідно порівняти технології матеріального та інформаційного перетворення (табл. 1).

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика технологій отримання інформаційного та матеріального продукту.

Критерій порівняння	Технологія опрацювання інформації	Технологія виготовлення матеріальних об'єктів
- мета	трансформація інформаційних ресурсів у кінцевий інформаційний продукт	переробка матеріальних ресурсів у готову продукцію
- предмет	інформаційні ресурси	матеріальні ресурси
- об'єкт	дані про події та явища	сировина й матеріали, напівфабрикати
- способи	автоматизація, дистанціювання, алгоритмізація	механізація, роботизація, застосування конвеєрів
- результат	інформація, придатна до використання	одяг, продукти харчування тощо
- методи	збір, обробка та передача інформації	механічна, хімічна, термічна та інші види обробки
- засоби	програмне забезпечення та комп'ютерно-комунікаційна техніка	виробниче обладнання

Позиціонування дефініції в такій словосполучній порядковості: спочатку «інформаційні», тоді – «технології» в порівнянні з технологіями обробки матеріальних об'єктів, як от «лазерні технології», «біохімічні технології», «електромеханічні технології» ідентифікує засіб праці, яким виступає інформація. У такому випадку інформація одночасно є засобом та предметом праці, що є абсурдом, тому доцільно використовувати в діловій термінології в галузі бухгалтерського обліку дефініцію «технології обробки інформації» або «комп'ютерні технології». У першому випадку дефініція відображає предмет праці, у другому – засіб.

Схожу позицію займає М.М. Скопень, який пропонує користуватися поняттями «автоматизовані інформаційні технології» та «комп'ютерні інформаційні технології», які реалізуються на базі комп'ютерної техніки [8, с. 13]. Перший варіант дефініції дозволяє визначити способи обробки інформації через автоматизацію праці фахівців з обліку і контролю. Доповнення поняття «інформаційних технологій» комп'ютеризацією обліку констатує предмети праці – комп'ютери, які використовують в обробці інформації. Запропоновані М.М. Скопень дефініції хоч і більш повно відображають семантичний зміст, проте є епізодичними, оскільки не враховують усіх аспектів застосування комп'ютерної та популярної в останній час комунікаційної техніки. Для врахування можливостей сучасних технічних засобів зв'язку термін вживається у формі «технології обробки та передачі інформації» або «комп'ютерно-комунікаційні технології».

Отже, комп'ютерно-комунікаційні технології є цілісною системою методів та способів ідентифікації, збору, реєстрації, обробки, накопичення, пошуку, актуалізації, аналізу, захисту, оптимізації для сприйняття, передачі необхідної інформації усім зацікавленим користувачам на основі використання апаратних та програмних засобів і, що особливо важливо, з метою налагодження ефективних комунікаційних зв'язків у межах інтегрованого інформаційного середовища. Увесь навколишній світ з позиції системології є системою, яка містить інші, на порядок менші системи. Економіка є однією із суспільних систем і відображає господарські процеси між членами суспільства. Основним джерелом економічної інформації для суспільних потреб є бухгалтерський облік на підприємстві. Отже облік розглядають як інформаційну систему, тобто об'єднану сукупність елементів, спільним завданням яких є збір та обробка даних про господарські явища та процеси з наступною передачею інформації внутрішнім та зовнішнім користувачам. Враховуючи функціональну приналежність облікової системи до інформаційних, дещо некоректним є застосування дефініції «інформаційні системи обліку».

Розгляд потреби в зменшенні трудомісткості праці облікових фахівців через використання комп'ютерної техніки призвів до формування термінів «інформаційні системи обліку» та «інформаційні системи в обліку». Застосування дефініцій у такій модальній будові є причиною тавтології двох складових понять – «інформаційні системи» і «бухгалтерський облік». Облік є інформаційною системою незалежно від здійснення облікових процедур вручну чи в автоматизованому режимі. Тому рівноправне застосування дефініцій «автоматизовані системи» та «інформаційні системи» є недоцільним. У відповідності до Великого тлумачного словника сучасної української мови «автоматизація – вищий рівень розвитку машинної техніки, коли регулювання і управління виробничими процесами здійснюється без безпосередньої участі людини, а лише під її контролем» [4, с. 7]. Якщо в минулому автоматизація розглядалася як спосіб зменшення трудомісткості праці облікових фахівців, то з розвитком науково-технічного прогресу визначення зазнало певних змін. Зокрема, в економічній енциклопедії за редакцією С.В. Мочерного стверджується, що сучасний рівень науково-технічного розвитку створює реальну передумову повної автоматизації виробництва, формування «безлюдних виробництв»; автоматизація все частіше дає змогу машинам виконувати функції управління та контролю [5, с. 14].

Автоматизацію облікових та управлінських процесів розглядають як шлях до мінімізації впливу людського чинника в реалізації управлінських та облікових функцій. Людський чинник у більшості випадків пов'язують із значною суб'єктивністю при трактуванні явищ та подій, неоднозначністю сформульованих висновків, імовірністю появи випадкових помилок, навмисного викривлення облікової інформації, махінацій з активами та зобов'язаннями з метою особистого збагачення чи одержання іншої користі. Застосування терміна «автоматизована система обліку» значно звужує предметне поле функціональних можливостей сучасних технологій обробки інформації. Поза увагою залишаються можливості електронного документування та документообігу, дистанційного передавання облікових даних, формування спільного інформаційного простору за допомогою Інтернет технологій, делегування облікових повноважень тощо. Окрім зменшення трудомісткості праці облікових фахівців сучасні технології обробки інформації дозволяють налагоджувати комунікаційні зв'язки з усіма учасниками облікового процесу.

Зростання ролі комунікаційного аспекту в автоматизованій обробці облікової інформації обґрунтовує необхідність використання оптимального термінологічного поняття «комп'ютерно-комунікаційна система обліку». Комп'ютерно-комунікаційна спрямованість у процесі формування понятійно-термінологічного апарату дозволяє врахувати засоби праці, за допомогою яких реалізуються інформаційні процеси. Схожу позицію висловлює О.В. Адамик, на думку якої доцільно в назві системи обліку конкретизувати методи обробки облікової інформації – за допомогою комп'ютера [1, с. 168]. Об'єднання функціональних можливостей комп'ютерної та комунікаційної техніки формує унікальні можливості

організації сучасної системи обліку як складової інформаційної економіки та суспільства. Аналогічно і термін «автоматизоване робоче місце» бухгалтера є атавізмом в науковій термінології. Усі робочі місця облікових фахівців обладнані комп'ютерно-комунікаційною технікою. Окрім того, автоматизація праці фахівців, є лише частиною переваг застосування програмно-технічних засобів в обліку. Акцентування уваги на автоматизаційній характеристиці робочого місця бухгалтера є звуженням функціональних можливостей технологій обробки даних лише до зменшення трудомісткості інформаційних процесів. Оптимальним варіантом є деформація дефініції в напрямі вилучення згадування про автоматизацію облікових процесів і використання спрощеного варіанта «робоче місце облікового фахівця».

ВИСНОВКИ

Враховуючи, що первинна номінація професійних термінів відбувається англійською мовою, сучасний понятійно-термінологічний апарат в обліку та контролі в більшості випадків є іноземного походження. Пряме калькулювання іншомовних дефініцій призводить до порушення семантичного наповнення облікових термінів. Особливо некоректне змістове наповнення в термінології облікового спрямування в умовах використання сучасних технологій обробки інформації.

Недоцільність використання облікових термінів пояснюється трьома причинами: застарілістю у відповідності до сучасного розвитку комп'ютерно-комунікаційної техніки, взаємозаміною засобів та предметів праці, обмеженістю предметного поля та охоплених об'єктів поняття. Наприклад, використання понять «електронно-обчислювальна машина» чи «персональний комп'ютер» в обліку є атавізмом в умовах персоналізації, мобільності та комунікаційної спрямованості сучасних технологій обробки даних.

Помилковим є дослівний переклад іноземних понять «інформаційні технології» та «інформаційні системи обліку», які суттєво викривлюють змістову характеристику термінів, що призводить до заміни засобів на предмети праці тощо. Із метою відображення семантичного наповнення доцільно використовувати більш оптимальні поняття: «технології обробки інформації» та «комп'ютерно-комунікаційна система обліку». Враховуючи обмеження предметного поля та функціональних можливостей технологій обробки інформації лише до зменшення трудомісткості облікової роботи, доцільно скорегувати поняття «автоматизоване робоче місце» до «робоче місце» фахівця обліку та контролю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адамик О.В. Проблеми та перспективи розвитку інформаційної бази економічного аналізу. *Економічний аналіз*, 2016. Том 26. № 1. С. 163–169.
2. Безверхий К.В. Термінологія національних та міжнародних стандартів фінансової звітності (на прикладі НП(С)БО 1 та П(С)БО 19). *Бухгалтерський облік і аудит*, 2016. № 5. С. 35–44.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в Україні. Міфологія. Ч. 2. Житомир : ЖДТУ, 2003. 524 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. Київ : Ірпінь : ВТ «Перун», 2007. 1736 с.
5. Економічна енциклопедія : у 3 т. Т. 1 / [відп. ред. С.В. Мочерний]. Київ : Вид. центр «Академія», 2000. 864 с.
6. Збожна О.М. Технологія: навч. посіб. Київ : ІСДО, 1993. 472 с.
7. Козлова М.О. Терміни бухгалтерського обліку і бухгалтерські професіоналізми: розмежування та співвідношення. *Економічні науки. Облік і фінанси*, 2013. Вип. 10(1). С. 228–237.
8. Скопень М.М. Комп'ютерні інформаційні технології в туризмі: навч. посіб. Київ : КОНДОР, 2005. 302 с.
9. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік: розвиток методології, професійне навчання : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2006. 304 с.
10. Чумаченко Н.Г. Бухгалтерський учет: прошлое, настоящее... будущее?! *Світ бухгалтерського обліку*, 1997. № 1. С. 2–6.

REFERENCES

1. Adamyk, O.V. (2016), "Problems and prospects of the information base of economic analysis development", *Ekonomichnyj analiz*, Vol. 26 (1), pp. 163–169.
2. Bezverhyj, K.V. (2016), "Terminology of national and international financial reporting standards" (for example, NP (C) BO 1 and P (C) BO 19), *Buhgalters'kyj oblik i audyt*, no. 5, pp. 35–44.
3. Butynec', F.F. (2003), "Accounting in Ukraine". Mythology. part 2, *ZhDTU Publ.*, Zhytomyr, 524 p.
4. Busel, V.T. (2007), "Velykyj tлумachnyj slovnyk suchasnoi' ukrai'ns'koi' movy" [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language], *Perun*, Kyiv, Irpin', 1736 p.
5. Mochernyj, S.V. (2000), "Ekonomichna encyklopedija" [Economic Encyclopedia] in 3 p., Part 1, *Akademija*, Kyiv, Ukraine, 864 p.
6. Zbozhna, O.M. (1993), "Technology", tutorial, *ISDO*, Kyiv, Ukraine, 472 p.
7. Kozlova, M.O. (2013), "Accounting Terms and Accounting Professionalism: Distinction and Relationship. *Ekonomichni nauky*", *Oblik i finansy*, Vol 10(1), pp. 228-237.
8. Skopen', M.M. (2005), "Komp'juterni informacijni tehnologii' v turyzmi" [*Computer information technology in tourism*]: tutorial, *KONDOR*, Kyiv, Ukraine, 302 p.
9. Chyzhevs'ka, L.V. (2006), "Buhgalters'kyj oblik: rozvytok metodologii', profesijne navchannja" [Accounting: methodology development, vocational training]: monograph, *ZhDTU*, Zhytomyr, Ukraine, 304 p.
10. Chumachenko, N.G. (1997), "Accounting: the past, present ... the future ?!", *Svit buhgalters'kogo obliku*, no. 1, pp. 2-6.

УДК 658.3:005.73:005.591.3(477)

АНАЛІЗ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК КОМПАНІЙ

Череп А.В., д.е.н., професор, Маказан Є.В., к.е.н., доцент

*Запорізький національний університет
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

e.v.makazan@gmail.com

У статті визначено домінуючий тип корпоративної культури підприємств в Україні. Розглянуто проблеми корпоративної культури українських компаній і визначено необхідність її переорієнтації на західну модель корпоративної культури. Проілюстровано характерні риси корпоративної культури в Європі та США. Серед особливостей корпоративної культури США, України та європейських країн визначено роль керівника та підлеглого на підприємстві. Це дає змогу оцінити, як різне ставлення до керівника та робітника на фірмі впливає на розвиток самої компанії. Розглянуто роль фінансового доходу в організаціях США, України та європейських країнах. Зазначено головні відмінності у здобутті фінансового доходу на підприємствах цих країн. На основі цього визначено основну помилку в корпоративній культурі українських фірм, яку допускають керівники при розгляді фінансової складової компанії. Зосереджено увагу на особливостях управління людськими ресурсами у країнах. При порівнянні цієї характеристики в США, Європі та Україні було виділено головну проблему керівників українських компаній при управлінні людськими ресурсами. Окремо проілюстровано основні принципи корпоративної культури успішної української компанії «Henkel» як приклад правильно організованої корпоративної культури для інших українських компаній. У статті розглянуто відношення до партнерів керівників українських, американських та європейських організацій. Досліджено основні принципи кодексу корпоративної культури та зображено відношення до кодексу корпоративної культури українських керівників. Наведено основні характеристики кодексу корпоративної культури американської компанії «Форд» для кращого його розуміння. Окремо автор виділив найтипівіші помилки, яких припускаються керівники компаній, науковці та інші при аналізі теми корпоративної культури організацій. Зроблено висновок щодо розвитку корпоративної культури фірм в Україні на основі порівняння з корпоративною культурою західного типу.

Ключові слова: корпоративна культура, компанія, кодекс корпоративної культури, фінансовий дохід, управління людськими ресурсами.